

Դովի գումարումը։ Կործերը Ալժիրիայի և
Տունիսի մէջ հասցրած են ամենավտանգա-
ւոր գրութեանը տեղական վարչութեան
անընդունակութեան շնորհիւ, որ զբաղված
է անօգուտ վէճերով փոխանակ պատելազ-
մական գործերի վրա ուշադրութիւն դարձ-
նելու։ Արաբների զօրաբաժինները Բու-Ամե-
մից և այլ Համարձակ արաբներից առաջ-
նորդված ազատ գործում են Ֆրանսիական
զօրքերի առաջ, կոտորում են ամբողջ
զիւղերի բնակիչներին, գերի են առնում և
անապատ են տանում Հարիւրաւոր կանանց
և երեխաների, ծաղրելով Ֆրանսիական իշ-
խանութիւնը և նրա Հեղինակութիւնը։
Տունիսի վրա նորերում Հաստատած Ֆրան-
սիայի գերիշխանութիւնը եւրօպացիներին
ոչ թէ հովանաւորութիւն և պաշտպանու-
թիւն Հասցրեց, այլ այնպիսի գժբաղգու-
թիւններ, որոնք չէին պատահում Ֆրան-
սիայի գերիշխանութենից առաջ։ Ֆրան-
սիայի գրութիւնը հիւսիսային Աֆրիկայի
մէջ չափազանց վնասված է։ Ֆրանսիական
պատերազմական կարգերը ծաղրվում են եւ-
րօպական պետութիւնների մէջ և Ֆրան-
սիայի միջազգային նշանակութիւնն էլ փոքր
առ փոքր կորցնում է իր կշիռը։

յիշեալ Աթոսին միակ արժանաւոր անձը։
Կրնայինք Ճշմարտիւ շատ բան զրել ի-
րեն Համար, սակայն գիտնալով իւր Համեստ
բնաւորութիւնն' այսքանը բաւական կը Հա-
մարիմք, վստահ լինելով որ մեր պատուար-
ժան Հոռվմէական ազգայինք իրենց ընտ-
րութեանը մէջ պիտի չը սխալին երթէք։
Արհի։ Աղարեանի ընտրութիւնը կրնամք
այժմէն կատարուած իրողութիւն մը նկա-
տել, զի Կաթոլիկ ազգայնոց այս մասին
տրամադրութիւնը կրնամք քաջ գիտեալ,
Կաթոլիկ ազգայնոց կըսկմք, որք նորա ար-
ժանիքը խիստ լաւ կշռած են։

ԵՏԱԼԻՒ

թիւն հասցրեց, այլ այնպիսի գժբաղվութիւններ, որոնք չէին պատահում Ֆրանսիայի գերիշխանութիւնից տռաջ: Ֆրանսիայի գրութիւնը հիւսիսային Աֆրիկայի մէջ չափազանց վնասված է: Ֆրանսիական պատերազմական կարգերը ծաղրվում են եւրօպական պետութիւնների մէջ և Ֆրանսիայի միջազգային նշանակութիւնն էլ փոքր առ փոքր կորցնում է իր կշռը:

Գժուար է հասկանալ, թէ ի՞նչ նորատակով Ժիւլ Ֆերրիի մինիստրութիւնը հետեւմ է թշնամական քաղաքականութեանը Թիւրքիայի և Խաղթիայի վերաբերութեամբ, քանի որ Աֆրիկայի մէջ այդպիսի գժուարութիւններ են ծագել: Մինչեւ այժմ Բու-Ամերիկ ամեն բան անում է Ֆրանսիայի երկիրների մէջ, իսկ Ֆրանսիական կառավարութիւնը այդ հերոսին հաւածելու և շուտով բռնիլու փոխարէն զանգառվում է Բ. Դրանը թիւրքաց գաղտնի գործակատարների վրա: Գամբետայի „République Française“ լրագիրը այժմ այնպիսի ձեռվ է խօսում Թիւրքիայի մասին, կարծես սուլթանի պետութեան և Ֆրանսիայի մէջ շուտով մի պատերազմ պէտք է սկսվի: Կառավարչական օրգան „Հաւասի ընկերութիւնը“ ամենայն օր նոր խորհրդածութիւններ է տպում թիւրքաց խարդախութիւնների մասին, որոնց նա վերաբերում է թշնամական շարժումը Ալժիրիայի մէջ: Եթէ մինչեւ անդամ Թիւրքիան մասնակից լինի արաբների շարժմանը, այնուամենային Փրանսիական կառավարութիւնը պէտք է կատարէ իր ուղղակի պարտականութիւնը և վերականգնէ Ֆրանսիայի հեղինակութիւնը հիւսիսային Աֆրիկայի մէջ:

Խտալական արտաքին գործերի մինիստրը իշխան Բիսմարկի հետ մասնաւոր զրագրութիւն սկսեց, որից Խտալիայի ազգասէրները նշանաւոր հետեւնքների են սպասում: Բայց իսկապէս ամբողջ այդ գրադրութիւնը նրանումն է կայանում, որ Մանչինի յայտնեց գերմանական կանցլերին, թէ նա ընդունել է խտալական արտաքին գործերի մինիստրի պաշտօնը, ուրախանալով, որ ինքը պաշտօնական յարաբերութիւններ կունենայ գերմանական քաղաքականութեան երեկոի զեկավարի հետ: Իշխան Բիսմարկ պատասխանեց մի քաղաքավարի և բարեկամական նամակով, որի մէջ յայտնում է, թէ նա մտադիր է պահպանել Խաղթիայի գործված բարեկամութիւնը, որ մինչեւ այժմ շատ լաւ հետեւնքներ է ունեցել: Այդ նամակագրութենից ոչինչ եղբակացութեան չէ կարելի հասնել, մինչեւ ըլ հրատարակի Բիսմարկի նամակի բնագիրը: Արագիրները կարծիք են յայտնում, թէ խտալացիների յոյսերը տարածամ են և յիշեալ զրադրութիւնը արված է միայն քաղաքավարութեան համար: Խտալիայի հետ բարեկամութեան պահպանելը գերմանական կանցլերի քաղաքական նախագծի մի մասն է, բայց այժմ այդ նախագծի համեմատ գերմանիայի համար անհրաժեշտ է գարձել և Ֆրանսիայի բարեկամութիւնը:

ԵԱՄԱԿ ԹԻՒՐՎԵԱՑԻՑ

Աաթոլիկ ազգայնոց նոր պատրիարքի մը
ընտրութեան կոյսերական իրատէն ելած
է կըսուի:

Ուստի յիշեալ ազգայինք քիչ օրէն նոր
Պատրիարքի մընալութեան պիտի Հրա-
ւիրուին:

Ընտրելեաց Համար չը կարծուիր թէ
յուզում եւ կամ դժուարութիւնք ծագին,
վասն զի Կաթոլիկ աղքայնոց խիստ մեծա-
գոյն մասին ընտրելին լինել կը թուի Արհի.
Ազարեան Արքեպիսկոպոսն, որ խիստ ար-
ժանաւոր անձ մ'է:

Արհի. Ազարեան Երկար ատեն Փոխանոր-
դութեան պաշտօն վարած և իւր ընտիր
յատկութիւններովը խիստ գոհ ըրտծ է
իւր կրօնակիցներն, որք կը յարգեն զի՞նքն
և իր վրայ կատարելաղէս կը վստահին.
որովհետեւ Ազարեան Արքեպիսկոպոսն չա-
ւատարիմ է իր կոչմանն և իր լուսամտու-
թեամբն և ազգասիրական գաղափարներովը
սիրելի եղած է:

Հետեւաբար այս ամեն տեսութեամբ Ն. Սրբազնութիւնն յոյժ արժանաւոր անձն է Պատրիարքական աթոռին, որոյ՝ տարակոյս չը կայ թէ ուշ կամ կանուխ շուրջը կը բոլորին Հակոհասունեան կոչուած կուսակցութեան վերաբերող պատուարժան ազգայինք, վի Փորձով պիտի տեսնեն թէ Արհի. Ազարեան այն միտի անձն է Հռովմէական ազգայնոց եկեղեցականաց մէջ, որոյ լուսաւ որ զաղափարներն ազգային միութեան զաղափարին բնաւ Հակոտնեայ չեն: Վերջապէս՝ մէկ խօսքով՝ Ազարեան Արքեպիսկոպոսն իր տմենայն գեղեցիկ յատկութիւններովը, լուրջ փորձառութեամբն և ազգասիրութեամբը ժամանակիս մարդն է ե

լու օրից, եւ զաղալու առ ու բառը օրացամբ ընկերութեան ժողովների մէջ և նոր տնօրէն ժողովին մինչև հիմայ հաշիւ չը տալով, գործին արգելք են լինում: Հենց այս միայն հերթ ապացոյց չը, որ այդ ընդհանուր շահերի և յառաջադիմութեան, համար խօսողը կեղծաւութիւն է խօսում: Եթէ մի մարդ այդչափ սրտացաւ է հայոց աղքի շահերին և կամ գոնէ լեզուով այդպիսի հայրենասէր մէկն է ձեանում, հապա ուր էր նորա ձայնը սովի և ուրիշ աղքային ճգնաժամի մէջ. ուր էր նորա ձայնը ի նպաստ հենց այն ընկերութեան, որի համար նա այսօր երեմիականներ է կարդում. ուր էր այդ Շմեծ զրագիտիւ, այդ Շիկայոր Հիւգոյիւ լեզուն, տաղանդը (?!?) և գրիչը այն ժամանակ, Ա

Ա. Պօլսի ընկերութիւնները նիւթական և
արոյական օգնութեան էին դիմում ամեն
նհատիւ. Այդ բոլոր ժամանակ մեր «Վիկտօր
իւգօն» լուս էր, որովհետեւ նա և նորա աղջա-
մանները շահ չեին սպասում իրանց համար, իսկ
յժմ ունեն շահ մեղադրել «հակառազգային» ըլլ-
ացմունքի մէջ հենց նոցա, որոնք իրանք են
լեւ տարիներով պրօպօզանդա անողը և ընկե-
ռթեան անունը շինողը Ոռոստատանում. ին-
ու չեին մեղադրում մեզ այն ժամանակ և
իստ և կծու խօսելու մէջ, երբ Մշակը
սրիւր անգամ աւելի խիստ էր խօսում ոռոստ-
ոյերի հետ Ա. Պօլսի ընկերութիւններին օգնե-
ւ համար:

Կից էր Հայաստանի մէջ բարենորոգումներ գցե-
լու խնդրին. այդ զաղտնիքը մենք չը դիտէինք,
կարող եմ չնորհաւորել պ. Յօսիւնին, որ նա
մահաւանդ Բիկօնսֆիլդի քաղաքականութիւնը
այդչափ լաւ զիտէ և որը իր կարծիքների մէջ
իրան Հռօմայ պապից ոչ պակաս անսխալական
է համարում....Հա, ձք պատուի պատուի պատուի
այդչափ տարիներ յօդուածներ էր գրում պապի
անսխալականութեան դէմ, հիմայ երեսում է, որ
այդ էլ համազմունքի գործ չէ եղել այլ միայն
նախանձի Պիոս խներորդի վրա, որի պատիւը
անսխալականութեան կողմից պ. Յօսիւնն էր
ուզում առնել, ամենքին այսօր «աղջամաս»
և «ընդհանուր շահերը» չը հասկացող անուանե-
նաս քնքառութենա, եր իսուծես Ա. Պօլսի

Այս քոքշութիւն, կը կարժես Կ. Պօլսի
բոծողների մէջ, որ Ծշակի խիստ խօսելից
ոցա սիրտը պիտի թուլանայ և ուշաթափ պի-
տի լինին. մի հասարակութիւն, մի խումբ,
անհատ, որի գործունէութիւնը հաստատ-
ած է ոչ անյօդդողդ մտքի, համոզմանքի
դատողութեան վրա, այլ միայն «Եռանդ»
սված փքուն զզացմունքի վրա, կարելի է շնոր-
ուսորել այսպիսիների գործունէութիւնը և գործի
«ջողութիւնը... Էլ ինչպէս է հարկաւոր խօսել
ոցա հետ՝ մարդ մնաւմ է շուարված. մեղմ կը
օսես, ոչ «ք չի լսի. խիստ կը խօսես, սիրտ-
երը կը թուլանայ. ասածներդ փաստերով և
ուսնչաններով կապացուցանես, քեզ ճռնչող
անբովանդակ ճառերով կը սրառառիսանեն.
ոչ տեսակ մարդիկ են սոքա, դժուար է հաս-
ննալ... Կմ բոլոր անձնական փորձերից և ծա-
թութիւններից սոցա հետ, զոնէ մի բան շատ
արդ է այժմ ինձ համար, այն է, որ մեր
սոցա մէջ ամեն բան թարս է, ինչպէս թարս
նաև հայոց ամբողջ այբբենարանի տառերի
չիւնը ա-ից սկսած մինչև ֆ...

լով, բացի միայն իրանից և «Մեղուի» խմբագ-
րից. Այս օրերս պ. Սօսիւնը «Արևելեան Մամու-
լի» խմբագիր պ. Մամուրեանին էլ կնքեց «ազ-
գավասների», աւազանում, Սօսիւնի մասին իր
ամսագրի մէջ գրած ճշմարտութիւնների համար,
Ուրեմն էլ ով մնաց Սօսիւնի համար աղջօդուտ
և հարազատ. չը լինի թէ կաթօլիկութիւնից
փախած բախտախնդիրները միայն և լուսաւոր-
չականներից ամենամոլեսոանդները...

Այսպիսով վերջ ի վերջոյ յայտնվում է, որ
երկիրը իսկապէս բոլորակ է, ինչպէս մարդու,
մանաւանդ Կ. Պօլսի մրոտողների գլուխը. որ
կէտից և տեսակէտից էլ սկսէք մտաւոր շրջա-
կայութիւն անհել ամբողջ տասնեակ յօդուածնե-
րով, դարձեալ կը զաք կը հասնէք մի և նոյն
կէտին, այսինքն, կը լսէք դարձեալ այն բազա-
րային ֆօրմուլները թէ՝ «Հայաստանի մէջ ընչից
ապահովութիւն չը կայ», «գործնական ուղղու-
թեան համար միլլիօններ են հարկաւոր.» «ամեն
ճշմարտախօս ազգավասու է.» «հարկաւոր չէ խիստ
խօսել Կ. Պօլսի և ու անդուտ գործիչների հետ»
և այլն և այլն. Ահա հէոց այսշափը միայն կա-

ԱԵԼԻՆ ԵԼ ՎԵՐ Է Կացել այսօր և մի Մագրի
չ «ը լսված նորութիւն» է աւետում աշխար-
ն և յանդիմանում ԱՇ աւ կ ի նորա աշխատակցի
պիտութիւնը նորա մէջ, որ մենք չը գիտենք
«Հայաստանի մէջ ընչից ապահովութիւնը
ակաս է», վասնորոյ «Արայիեալ ընկերութեան
որելի չէ ուրիշ բանով կերակրել Հայաստանի
ված երեխաներին բաղի «լոյսից»։ Ահա այս-

բող է չօշափելի օրինակ լինել ձեզ հասկանալու
համար թէ ինչ արգասիք կարուադրէր քսան
տարուայ մէջ Ա. Պօլսի հայոց աղզային (բայց
ներողութիւն՝ անզգային) ժողովը, որի մէջ նըս-
տած սպիտակահեր խօսողները, շատ բնական է,
որ օրինակ պիտի առնեն այժմ այստեղի երի-
տասարդ խօսողներից։

Համոզված եմ, որ այս բոլոր ընդհանուր դիտողութիւնները հերիք չեն սոցա պինդ զլուխը մի առողջ համոզմունք մտցնելու համար, վասնոյ հաւասարացած եմ, որ ստիպված պիտի գտնվեմ զեռ երկար խօսել սոցա հետ, մանաւանդ հացի և «լոյսի» խնդրի վերաբերմամբ, աւելի պարզ և համոզիչ օրինակներ բերելով Հայաստանի մէջ հայոց հետ ապրող աղքարի փոխադարձ յարաբերութիւններից:

Միւս ջէրի պատասխան, որ լսվում է այսուեղ շատերից այն է, թէ երբ «Մշակը» համակիր է զործնական ուղղութեան, ուրեմն ինչու նա չէ նուիրում իր ուժերը մի այլ իր նպատակին յարմար ընկերութեան, օրինակ՝ արտեստասիրաց։ Բայց սոքա չը գիտեն, որ նախ մի ընկերութեան անունը հասարակութեան մէջ արծարուելու, ուրծանը իրանդ շուրջը ու աեսնէին

ծելը և ամրացնելը այնչափ հեշտ բան չէ, որ չոփի սոքա կարծում են. երկրորդ՝ «Մշակի» նպատակը իսկզբանէ հետ եղել է այն, որ նըղաստելով երեք ընկերութիւնների միացման, այնչափ ոյժ տայ այդ նոր Միացեալ ընկերութեանը, որ նա լինի համազգային և ձուլէ իր մէջ բոլոր միւս փոքրիկ ընկերութիւնները, որոնց գոյութիւնը առանձնակի և հասարակութիւնից զատ զատ զբանական օգնութեանց դիմելը, միայն ջլատում է այդ հասարակութեան եռանդը որ և է ընկերութեան օգնելու համար, Արեմի, երբ «Մշակ» ունէր այսպիսի սլոգանման, ինչու կարելի էր, որ նա շեղվէր նորանց ստացած վանական միստիք դասարակութեան շնորհիւ. Հաղար ուղեք սոցակուր մի կտոր գործնական բան մտցնել. դարսութեան ձեր ասածը սոցա գլխից այնպէս յետ կընկնէ, պէս պատին խփած ըեզնի (լաստիկի) գնտակը, ինիւս սորա ապացուց կարող է լինել դարսունոյն խելօք Աօսիւնը, որը սկսել է կրկնել րդանի միւս տեսակ սրամտութիւններ և ջէրի սմուներ, ասելով թէ Հայաստանի մէջ զործկան բարենորոգումներ եթէ լորդ Բիկոնսֆիլդ կարողացաւ մացնել, ուր մնաց զօկտօր

Նթիլմաչեանը և այլն. Ասեցէք խնդրեմ, ինչ
պ և առընչութիւն կայ Հայաստանի մէջ տար-
իան տեխնիքային տեղեկութիւններ առա ի-
ն աբար, հետզետէ տարածելու մէջ
քաղաքական ընդհանուր վերանորոգման, որի
աճառաւ խելօք Սօսիւնը և Բիկոնսֆիլդի ա-
նն էլ տալ հարկաւոր համարեց. ուրեմն պ.
իւնի ասելով լորդ Բիկոնսֆիլդն էլ կողմա-